

Úřad práce v Jihlavě

Brtnická 21, 586 01 Jihlava

☎: 567 128 111

✉: jihlava@ji.mpsv.cz

w : http://portal.mpsv.cz/sz/local/ji_info

**Analýza stavu
a vývoje trhu
práce v kraji
Vysočina za rok
2009**

Obsah:

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE	2
I.1 Úvod - specifikace kraje, základní informace + mapa	2
I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace	7
I.3 Silné stránky kraje	7
I.4 Slabé stránky kraje	7
II. ZAMĚSTNANOST	8
II.1 Celková zaměstnanost	8
II.2 Zaměstnanost u nejvýznamnějších zaměstnavatelů a u zaměstnavatelů,.....	8
III. NEZAMĚSTNANOST	15
III.1 Vývoj nezaměstnanosti	15
III.2 Absolventi škol a mladiství	16
III.3 Osoby se ZP	17
III.4 Situace dalších problémových skupin na TP	19
III.5 Ohrožené mikroregiony v kraji	20
III.6 Mapa kraje - míra nezaměstnanosti k 31.12.2009 rozčleněná na okresy	24
IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE	25
V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	26
V.1 Komentář k realizaci jednotlivých nástrojů APZ	26
V.2 Rekvalifikace	27
V.3 Zkušenosti s realizovanými projekty ESF	29
V.4 Opatření související s hospodářskou krizí	30
VI. PROGNÓZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ	31
VI.1 Předpokládaný vývoj trhu práce ve Vašem kraji, včetně	31
VI.2 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti	32
VII. DOPORUČENÍ	33

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE

I.1 Úvod - specifikace kraje, základní informace + mapka

3. prosince 1997 schválil senát parlamentu České republiky ústavní zákon č. 347/1997Sb. o zřízení vyšších územně samosprávných celků. Jako jeden ze čtrnácti nových krajů byl vytvořen i kraj Jihlavský, o jehož zřízení se vedla pravděpodobně největší polemika. Tvořilo jej území okresů Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Od 31. května 2001 nabyl platnost ústavní zákon č. 176/2001 Sb., podle kterého se název Jihlavského kraje změnil a podle kterého je dnes oficiálním názvem kraj "**Vysočina**".

Rozlohou 6 796 km² (od 1.1.2005), tedy 8,62 % rozlohy ČR se řadí na 5. místo v ČR a je jedním ze tří vnitrozemských krajů. Nejvýše položený bod je vrch Javořice v Javořické vrchovině na jihu okresu Jihlava s výškou 837 m n. m. Nejnižší bod cca 239 m n. m. je na jihovýchodě okresu Třebíč v místě, kde řeka Jihlava opouští jeho území. Na území kraje jsou dvě chráněné krajinné oblasti - Žďárské vrchy a Železné Hory. Vrch Melechov na území okresu Havlíčkův Brod je v některých pramenech označován za geografický střed Evropy.

Území kraje Vysočina se administrativně člení na 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a 26 obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ). Základní samosprávnou jednotkou jsou obce, kterých je v kraji 704 (stav k 1. lednu 2006). Průměrná populační velikost obce na Vysočině je 725 obyvatel, což je nejméně ze všech krajů ČR. V kraji jsou nejčastěji zastoupeny obce s počtem obyvatel menším než 500. Statut města má v současnosti 34 obcí kraje, což je v rámci ČR vzhledem k velikosti kraje mírně podprůměrné.

Od 1.1.2005 došlo také ke změně celkové velikosti kraje Vysočina: 25 obcí přešlo do Jihomoravského kraje. Tím se zmenšila rozloha kraje o cca 13 tisíc hektarů a současně se snížil počet obyvatel kraje o asi 7 000 osob.

V rámci střední Evropy, respektive Evropy je poloha kraje Vysočina poměrně exponovaná. Území kraje je součástí hlavní středoevropské urbanizované osy (Berlín - Praha - Vídeň / Bratislava - Budapešť), která je v širším kontextu součástí hlavní komunikační spojnice severní Evropy a Skandinávie s jihovýchodní Evropou a západní Asií. Exponovanost polohy je zvláště patrná průběhem komunikací evropského významu, především dálnicí D1 (v síti evropských silnic označení E 50 a E 65), železnicí (Berlín - Praha - Havlíčkův Brod - Břeclav - Vídeň / Bratislava) a silnicí I/38 (Jihlava - Znojmo - Vídeň, v síti evropských silnic označení E 59).

Vzhledem k hlavním koncentracím obyvatelstva, výroby a služeb v rámci státu je však poloha kraje jen průměrná až podprůměrná. Územně je poměrně vzdálený od všech jedenácti hlavních sídelních aglomerací ČR. Nejbližší z nich je brněnská, která jako taková oživuje východní části regionu. Dalšími zdroji exponovanosti jsou

zejména hlavní dopravní osy, vedle zmíněných také další prvořadě spojnice aglomerací ČR. Je to především železnice Brno - Třebíč - Jihlava - Veselí nad Lužnicí - České Budějovice, silnice I/23 Brno - Třebíč - Telč - České Budějovice, silnice I/38 Jihlava - Havlíčkův Brod - Kolín aj. Většina komunikací nadregionálního významu sleduje směr severozápad - jihovýchod, resp. západ - východ, což odpovídá směru zmíněné evropské urbanizované osy, zatímco hospodářsky významnější komunikace v kolmém směru v území chybějí. Nespornou výhodou kraje je centrální poloha v rámci ČR (na území kraje leží populační střed ČR).

Ke konci roku 2009 (III. Q) bylo v kraji podchyceno ve statistickém Registru ekonomických subjektů, kde jsou evidována všechna vydaná identifikační čísla organizací, 103 321 subjektů, z nichž bylo 7 309 obchodních společností, 554 družstev, 7 státních podniků, 83 644 fyzických osob a dalších. V rámci ČR se tak Vysočina umístila před Karlovarským krajem na předposledním místě, což vzhledem k počtu obyvatel svědčí o trvale nízkém stupni podnikatelských aktivit. Nejvíce ekonomických subjektů v kraji vykázal okres Žďár nad Sázavou (23 114 – pokles proti roku 2008 o 1,2 %) a nejméně okres Pelhřimov (15 329 – pokles proti roku 2008 o 0,6 %).

V okrese Jihlava má i dnes trvale významné místo největší zaměstnavatel v kraji Vysočina průmyslový podnik společnosti Bosch, s.r.o., který zaměstnává pracovníky ze všech okolních okresů. Čelní místo mezi firmami zaujímá také jihlavská společnost Automotive Lighting, která vznikla v roce 1999 vyčleněním z firmy Bosch Diesel. Významnými zaměstnavateli v okrese Žďár nad Sázavou jsou společnosti strojírenská firma ŽDAS státní podnik DIAMO, zabývající se těžbou uranové rudy. V okrese Třebíč stále dominuje mezi průmyslovými podniky Jaderná elektrárna Dukovany. Nejpříznivější hospodářské ukazatele vykazuje v okrese Pelhřimov mimo jiné firma Zexel Valeo Compressor Europe s.r.o., vyrábějící kompresory. Rozhodující podniky v okrese Havlíčkův Brod jsou PLEAS, a.s., GCE, s.r.o. a Futaba Czech, s.r.o..

Zahraniční kapitálová účast v podnicích kraje Vysočina se podílí na hospodářské základně kraje, především v průmyslové výrobě. V současnosti se právě tyto podniky se zahraniční účastí řadí i přes masivní snižování počtů pracovníků k významným zaměstnavatelským a hospodářským subjektům. Nejvíce zahraničních vlastníků či spoluvlastníků je ze SRN, dále Rakouska, Nizozemí, Francie, Švýcarska, Švédska, Japonska, USA a Itálie.

Průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla v roce 2000 v kraji Vysočina výše 11 721,-- Kč; o rok později v roce 2001 dosáhla průměrné výše 12 838,-- Kč, v roce 2002 dosáhla průměrné výše 13 441,-- Kč, v roce 2003 se zvýšila na průměrnou výši 14 941,-- Kč, v roce 2004 vzrostla průměrná mzda na 16 025,-- Kč, v roce 2005 stouply průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců na 16 294,-- Kč, v roce 2006 na 17 622,-- Kč, v roce 2007 na 19 421,-- Kč, v roce 2008 vzrostla průměrná měsíční hrubá nominální mzda na 20 616,-- Kč. V posledním sledovaném roce 2009 klesla hrubá mzda o 265,-- Kč na 20 351,-- Kč. Za českou průměrnou mzdou tak na Vysočině zaostaly platy o více než 3 000 korun. Mezi 14 kraji České republiky byl kraj Vysočina v pomyslném platovém žebříčku na desátém místě. Za celý loňský rok vzrostly průměrné hrubé mzdy v České republice o 4,0 %, avšak v kraji Vysočina pouze o 1,4 %, což znamená po Zlínském kraji druhou nejnižší dynamiku růstu.

Na území kraje Vysočina žilo podle statistické bilance k 31. prosinci 2009 celkem 514 992 obyvatel, což po čtyřech letech zvyšování počtu obyvatel kraje představuje snížení o 419 lidí. V kraji se narodilo o 353 dětí více, než lidí zemřelo, avšak na druhé straně v důsledku stěhování ubylo 772 obyvatel. Jediným okresem v kraji Vysočina, kde počet obyvatel vzrostl, je Jihlavsko, a to o 470 obyvatel.

Všechny zbývající okresy zaznamenaly úbytek obyvatel, nejvyšší byl zaznamenán v okrese Havlíčkův Brod. Tam se snížil o 215 obyvatel v důsledku přestěhování a současně i zaznamenaným záporným přirozeným přírůstkem (-31 osob).

Na Vysočině se v loňském roce živě narodilo 5 447 dětí, což je o více než 200 méně než v roce 2008. Nejvíce dětí přišlo v loňském roce na svět v okrese Jihlava (1 328) a nejméně v okrese Pelhřimov (697). V kraji Vysočina roste počet narozených dětí, které vychovávají lidé, jenž neuzavřeli manželství, případně svobodné matky. Takových dětí bylo v loňském roce na Vysočině celkem 1 751, tedy o 112 více oproti roku 2008 (což představuje 32 % z celkového počtu narozených dětí).

Kraj Vysočina je atraktivním z hlediska jeho celoročního turistického využití. Nabízí dobré příležitosti pro pobytovou zimní i letní turistiku a návštěvu hodnotných kulturně-historických památek. Velmi příznivá je z tohoto hlediska i tranzitní poloha na osách Praha-Brno-Vídeň, Praha-Jihlava, což činí kraj velmi dobře dosažitelný. Budoucnost turistiky a cestovního ruchu vůbec na Vysočině bude bezpochyby patřit různým formám klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky (ta je zatím reprezentována spíše ojediněle agrofarmami, jako např. Bezděčín, Horní Dubenky, Lovětín, Mrákotín, Chaloupky, Jimramovské Pavlovice, Dolní Sokolovec, Vysoké, Borovná, Věncov aj.) a městské turistiky.

Na území kraje Vysočina se nachází 3 památky České republiky zapsané v UNESCO. Je to **městská památková rezervace Telč, národní kulturní památka Santiniho poutní kostel Zelená hora u Žďáru nad Sázavou a židovská čtvrť se hřbitovem a s bazilikou sv. Prokopa v Třebíči**. Budoucnost cestovního ruchu na Vysočině bude bezpochyby patřit vedle městské turistiky především formám klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky. Tu umožňuje hustá síť turisticky značených cest (asi 2 900 km), budování cyklotras a již výše zmíněné postupně se rozvíjející síť agrofarmem s ubytováním.

Silniční síť pokrývá území regionu celkem uspokojivě a to z hlediska trasování silničních tahů jak v severojižním tak ve východozápadním směru. Hlavní dopravní tah, dálnice D-I, není pouze dopravním propojením, ale především dominantním rozvojovým prvkem, který v souvislosti s podporou energetické a vodohospodářské infrastruktury v tomto pásu znamená základní rozvojovou příležitost regionu. Ovšem podstatnou současnou slabinou silniční sítě na Vysočině je neexistence silničních obchvatů u většiny měst.

Kraj Vysočina eviduje celkem 42 mikroregionů a 14 místních akčních skupin (MAS). V současné době početně vyjádřeno Jihlavský okres zahrnuje 10 mikroregionů, Havlíčkobrodsko 7 mikroregionů, na Pelhřimovsku se nachází 8 mikroregionů, okres Třebíč má 11 mikroregionů a ve Žďárském okrese je 6 mikroregionů. Místní akční skupiny jsou v kraji Vysočina rozmístěny podle níže uvedené mapy.

(Zpracovatel: Odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu kraje Vysočina - http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=1641662)

I.2 Ekonomická, sociální a demografická situace

Tabulka 1 - Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel

	31. 12. 2007	31. 12. 2008
počet obyvatel celkem	513 677	514 992
z toho ženy	259 125	259 500
z toho věková kategorie: 0 - 14 let	75 902	74 907
15 - 64 let	361 414	362 238

I.3 Silné stránky kraje

- nadprůměrně kvalitní a čisté životní prostředí, což z kraje činí mimo jiné i turisticky atraktivní oblast a tím se zde naskytá příležitost pro tvorbu nových pracovních míst v sektoru služeb, což je v souladu s evropským i světovým trendem
- z dopravního hlediska velmi výhodná pozice v rámci České republiky
- ve srovnání s jinými kraji České republiky je zde poměrně příznivá věková struktura obyvatelstva
- kraj Vysočina se mimo jiné vyznačuje i nejvyšší střední délkou života mužů i žen v České republice
- z hlediska zaměstnanosti se zde pokles, vyvolaný celosvětovou krizovou situací, trvale projevuje výhodnost tradiční strojírenské oblasti, kdy největšími zaměstnavateli jsou právě silné strojírenské firmy, které zajišťují zaměstnanost velkému procentu průběžného obyvatelstva v kraji.

I.4 Slabé stránky kraje

- rozdrobená sídelní struktura s vysokým podílem malých obcí a v souvislosti s tím i horší dopravní obslužnost zejména v okrajových částech kraje
- největší podíl zaměstnanosti v oblasti zemědělství a naopak stále nejnižší podíl zaměstnaných ve službách
- velice nízký podíl obyvatelstva ve věku 14 – 64 let
- jedna z nižších průměrných mezd v České republice
- výše uvedená poněkud jednostranná výhoda zájmu o rozvinuté strojírenství se při změně tohoto trendu se od druhé poloviny roku 2008 a pokračováním v roce 2009 stala pastí a dramaticky zvýšila nezaměstnanost v celém regionu kraje Vysočina.

II. ZAMĚŠTNANOST

II.1 Celková zaměstnanost

Tabulka 2 - Vývoj počtu zaměstnavatelů

Zaměstnavatelé	stav k	
	31. 12. 2008	31. 12. 2009
zaměstnavatelé se stavem nad 25 zaměstnanců	1 324	1 187
zaměstnavatelé v drobném a středním podnikání (se stavem do 25 zaměstnanců)	8 931	8 927
celkový počet zaměstnavatelů	10 255	10 114

Tabulka 3 - Vývoj počtu zaměstnanců a OSVČ

Zaměstnanci a OSVČ	stav k	
	31. 12. 2008	31. 12. 2009
zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců	131 534	118 218
zaměstnanci u drobných a středních firem (se stavem do 25 zaměstnanců)	44 494	45 748
osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	39 266	39 868
celková zaměstnanost (zaměstnanost u firem všech velikostních kategorií + OSVČ)	215 294	203 834

II.2 Zaměstnanost u nejvýznamnějších zaměstnavatelů a u zaměstnavatelů, kteří zaznamenali nejvýraznější personální pohyb (nárůst, úbytek), včetně mezinárodních a zahraničních společností

Tabulka 4 – Vývoj počtu zaměstnanců

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	GCE, s.r.o.
sídlo:	Chotěboř
předmět činnosti (podrobněji):	výroba kovových konstrukcí, svařovací technika
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	777 550
země zahraničního partnera (pokud existuje)	Švédsko
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	V květnu 2009 oznámeno hromadné propouštění, předpokládaný počet propuštěných zaměstnanců 50. Od června 2009 zaveden čtyřdenní pracovní týden. Na tento režim přistoupilo 83 % zaměstnanců. V průběhu června mělo dojít k dalšímu snížení stavu zaměstnanců o cca 20. V září 2009 sděleno, že se zatím propouštět nebude, počet zaměstnanců je v současné době stabilizovaný.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	CRYSTALITE BOHEMIA s.r.o.
sídlo:	Světlá nad Sázavou
předmět činnosti (podrobněji):	výroba skla a sklářských výrobků
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	0 215
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Od měsíce srpna pracovalo ve firmě asi 30 zaměstnanců, jednalo se zejména o předání areálu atd.. Firma zaměstnává zejména THP, strojníky sklářských automatů, prohlížeče (kontrolory skla) a manipulační dělníky. Firma se bude pozvolna rozšiřovat podle poptávky zboží, neplánuje skokové navýšení zaměstnanců.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	PLEAS a.s.
sídlo:	Havlíčkův Brod
předmět činnosti (podrobněji):	výroba a prodej prádla a pletených textilních výrobků
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	798 641
země zahraničního partnera (pokud existuje)	Švýcarsko
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Firma SCHIESSER AG, sesterská organizace byla v insolventním řízení v důsledku celosvětové krize. Pro firmu PLEAS a.s. je SCHIESSER AG největším odběratelem, který odebírá přes 90% výroby. Výroba pro firmu SCHIESSER AG a kapacita byla plně vytížena. V současné době stabilizovaná situace.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	MOTORPAL,a.s
sídlo:	Humpolecká č.p. 313/5, Jihlava
předmět činnosti (podrobněji):	výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla a jejich motory
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	1 055 879
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	V roce 2009 bylo nahlášeno postupné hromadné propouštění až 400 zaměstnanců. Ve skutečnosti došlo v tomto roce k poklesu o 176 zaměstnanců.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	BOSCH DIESEL s.r.o.
sídlo:	Pávov č.p. 121, 586 01 Jihlava
předmět činnosti (podrobněji):	výroba autodílů a příslušenství pro naftové motory
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	5 797 4 301
země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	I přesto, že došlo k poměrně masivnímu propouštění, tato firma je stále největším zaměstnavatelem v kraji Vysočina. Během roku 2009 došlo ke snížení o 1 496 zaměstnanců.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Automotive Lighting, s.r.o.
sídlo:	Pávov č.p. 113, 586 01 Jihlava
předmět činnosti (podrobněji):	výroba elektrického a elektronického zařízení pro motorová vozidla
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	1 437 1 167
země zahraničního partnera (pokud existuje)	Itálie
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Druhý největší zaměstnavatel okresu Jihlava. Od 1.1.09 pokles zaměstnanců o 270.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Moravské kovárny, a.s.
sídlo:	Hruškové Dvory 44, Jihlava
předmět činnosti (podrobněji):	kování, lisování ,ražení, válcování a protlačování kovů, prášková metalurgie
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	745 530
země zahraničního partnera (pokud existuje)	Rakousko
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	V roce 2009 došlo k hromadnému propouštění, pokles o 215 pracovních míst. V současné době se situace ve firmě zkonsolidovala.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Agrostroj Pelhřimov a.s.
sídlo:	Pelhřimov
předmět činnosti (podrobněji):	výrobce zemědělských strojů a zařízení
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	1 274 945
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Jedná se o jeden z největších strojírenských podniků v kraji Vysočina, výrobce zemědělských strojů bez podílu státu i bez podílu zahraničního kapitálu, výrobní program tvoří vlastní finální stroje (20%), nástrojařská výroba (13%) a kooperace pro významné nadnárodní společnosti v oboru zemědělské techniky a pro výrobce nákladních automobilů, stavebních strojů a vysokozdvíhových vozíků (67%). Firma začala propouštět již koncem roku 2008, nejprve agenturní pracovníky, později i kmenové. Například během 1.pololetí 2009, kdy se krize ve firmě ještě prohloubila, podnik propustil 171. Situace ve firmě se začala stabilizovat již v průběhu 2. pololetí roku 2009.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Valeo Compressor Europe s.r.o.
sídlo:	Humpolec
předmět činnosti (podrobněji):	výroba kompresorů do klimatizací osobních automobilů
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	614 454
země zahraničního partnera (pokud existuje)	Japonsko
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Firma založená v r. 2002 působící v oblasti automobilového průmyslu se sídlem v průmyslové zóně města Humpolec. Zabývá se výrobou kompresorů do klimatizací osobních automobilů, jedná se o podnik s ryze zahraniční kapitálovou účastí. Do pololetí r. 2008 tato firma neustále expandovala, ale z důvodu celosvětové hospodářské krize a tím i útlumu automobilového průmyslu došlo ve firmě v roce 2008 k velkému poklesu zaměstnanců a propouštělo se i po celý rok 2009. Situace ve firmě je dosud nestabilní.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Spojené kartáčovny a.s.
sídlo:	Pelhřimov
předmět činnosti (podrobněji):	kartáčnická výroba – např. výroba kartáčů pro osobní hygienu, pro domácnost, výroba štětců, malířských potřeb, technických kartáčů
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	413 423
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Jedná se o ryze českou firmu, která se zabývá kartáčnickou výrobou. V polovině 90. let uzavřela své provozovny a veškerou výrobu soustředila do Pelhřimova. Těto firmy se hospodářská krize dotkla jen velmi okrajově a jako jedna z mála nemusela přistoupit k propouštění – naopak stav jejich zaměstnanců se v průběhu roku 2009 navýšil.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Nemocnice Třebíč, příspěvková organizace
sídlo:	Purkyňovo nám. 133/2, 674 01 Třebíč
předmět činnosti (podrobněji):	zdravotní péče
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	990 1 038
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Přímá spádová oblast, jenž má Nemocnice Třebíč na starost, překračuje 130 tisíc obyvatel. Kromě hlavního areálu disponuje dvěma detašovanými pracovišti v Moravských Budějovicích a Třebíči. Nemocnice disponuje 676 lůžky, z toho 135 lůžek je určeno pro dlouhodobě nemocné, 35 lůžek pro intenzivní péči a 506 lůžek pro akutní péči. Zdravotnická péče je poskytována na 18 lůžkových odděleních a 7 komplementárních odděleních (včetně laboratoří, moderního traktu operačních sálů a ústavní lékárny). 13. května 2009 začala stavba nového pavilonu pro matku a dítě. Stavba přijde kraj Vysočina na 309 mil. Kč, 40 % nákladů bude hrazeno z evropských fondů. Do nového pavilonu se sestěhují čtyři oddělení: rehabilitace s vodoléčbou, gynekologicko-porodnické oddělení, novorozenecké a dětské oddělení. Pavilon nabídne 29 lůžek porodnického oddělení, 28 lůžek pro rehabilitační jednotku a 22 lůžek pro dětské oddělení. Stavba pavilonu by měla být dokončena na jaře 2011a to znamená vytvoření řady dalších nových pracovních příležitostí.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	PBS INDUSTRY, a.s. (První brněnská strojírna Třebíč, a.s.)
sídlo:	Průmyslová 162, 674 01 Třebíč
předmět činnosti (podrobněji):	výroba parních kotlů, potrubních systémů a zařízení pro energetiku, teplárenství a chemickou výrobu, montáž potrubí a ocelových konstrukcí, výroba tlakových zařízení
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	483 359
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Zahraníční odběratelé vlivem hospodářské recese snížili své objednávky (pokles objednávek o 30 %), dokonce některé objednávky byly pozastaveny či zrušeny i v rozpracovaném stavu. První čtvrtletí roku 2009 se vyvíjelo ještě relativně dobře, problémy se začaly projevovat až ve druhém čtvrtletí. Společnost byla nucena postupně propustit zaměstnance, kteří měli uzavřenou pracovní smlouvu na dobu určitou – v roce 2009 se počet zaměstnanců oproti roku 2008 snížil o 124 osob.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	MANN + HUMMEL (CZ) s.r.o.
sídlo:	Nová Ves 66, 675 21 Okříšky
předmět činnosti (podrobněji):	výroba všech druhů filtrů pro vozidla, spalovací motory, kompresory
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	757 787
země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	V návaznosti na celosvětový hospodářský útlum a s tím spojený pokles zakázek byla společnost nucena postupně propouštět zaměstnance, kteří měli uzavřený pracovní poměr na dobu určitou - v 1. pololetí roku 2009 se jednalo o cca 55 zaměstnanců. Tato situace se změnila v okamžiku zavedení tzv. „šrotového“ v okolních zemích a s tím spojeným nastartováním výroby ve firmě ŠKODA AUTO a.s. (jeden z hlavních odběratelů firmy). Tím došlo ke zvýšení poptávky a výroba filtrů pro nové vozy se rozjela na dvou výrobních linkách v nepřetržitém provozu. V současné době, i když vyplácení tzv. „šrotového“ v okolních zemích již skončilo, běží výroba filtrů prozatím bez problémů. V lednu letošního roku firma do výroby poptávala 35 nových dělníků.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Cooper-Standard Automotive Česká republika s.r.o.
sídlo:	Žďár nad Sázavou
předmět činnosti (podrobněji):	výroba automobilových komponent
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	722 827
země zahraničního partnera (pokud existuje)	U.K.
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Snad jediný z větších zaměstnavatelů v okrese Žďár nad Sázavou, který zaznamenal meziroční přírůstek zaměstnanců, jedná se pravděpodobně o vliv vyplácení šrotovného v okolní Evropě.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	„Hettich ČR k.s.“,
sídlo:	Žďár nad Sázavou
předmět činnosti (podrobněji):	výroba a distribuce nábytkového kování
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	725 658
země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Stabilita firmy je ekonomickou recesí v Německu silně ovlivněna směrem dolů.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Díamo s.p., o.z. Geam, D. Rožínka
sídlo:	Dolní Rožínka
předmět činnosti (podrobněji):	těžba uranové rudy
počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	1 030 1 012
země zahraničního partnera (pokud existuje)	---
komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Státní podnik, probíhá odtěžování rudy, Postupné propouštění se očekává v horizontu 2 let.

III. NEZAMĚŠTNANOST

III.1 Vývoj nezaměstnanosti

Hlavní atributy vývoje nezaměstnanosti v kraji Vysočina v roce 2009:

- zhroucený sklářský průmysl vykazuje v postižené oblasti pouze minimální vzestup
- pokračuje propad firem z automobilového průmyslu
- propouštění ve firmách napříč celým oborovým spektrem
- zaměstnavatelé využívají ve velkém rozsahu § 209, odst. 3 ZP - Poskytování náhrady mzdy v nižší částce – tzv. částečná nezaměstnanost
- zaměstnavatelé více využívají sezónní zaměstnanost (hlavně v zemědělství, stavebnictví a službách)
- v průběhu celého roku 2009 nezaměstnanost trvale roste (od 1.1.2009 do 31.12.2009 nárůst o cca **7 600** nových uchazečů o zaměstnání, tj. o cca 3 %)
- trvale kritický vývoj nabídky volných pracovních míst, kdy v průběhu roku 2009 počty nabízených volných pracovních míst vytrvale klesaly (od 1.1.2009 do 31.12.2009 pokles z cca 2 400 na zhruba 760 volných pracovních míst, snížení jejich nabídky o cca **1 650** volných pracovních míst).

Vzhledem k tomu, že v kraji Vysočina jsou rozhodující zaměstnavatelé v převážné míře zaměřeni na strojírenský, resp. automobilový průmysl, byl tento kraj v roce 2009 hospodářskou krizí poměrně hodně zasažen. Firmy, které se tímto oborem ve své činnosti zabývaly nebo s ním byly provázány, trpěly nedostatkem zakázek a nezájmem o své výrobky ze strany odběratelů. Výsledkem pak bylo masivní propouštění zaměstnanců napříč oborovým spektrem, nedostatek volných pracovních míst a trvale rostoucí nezaměstnanost v kraji Vysočina. Výjimku tvořily pouze jarní měsíce, kdy vlivem nástupu sezónních prací se nárůst nezaměstnanosti na čas pozastavil.

Tabulka 4a - Přehled nezaměstnanosti v kraji Vysočina k 31.12.2009:

	kraj Vysočina		
	prosinec 2008	listopad 2009	prosinec 2009
míra nezaměstnanosti	6,3 %	9,3 %	10,3 %
uchazečů celkem	17 874	26 318	28 566
dosažitelní uchazeči	17 082	25 280	27 828
ženy	9 278	13 077	13 267
absolventi škol	1 425	2 381	2 351
osoby se ZP	3 205	3 746	3 870
volná pracovní místa	2 414	782	762
počet uchazečů na 1 VPM	7,4	33,7	37,5

Tabulka 4b

Průměrná MN v jednotlivých okresech kraje Vysočina v roce 2009													
měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	průměr
okres													
HB	6,8%	8,4%	8,7%	8,9%	9,2%	9,2%	9,6%	9,7%	9,4%	8,9%	9,0%	9,7%	9,0%
JI	7,3%	8,0%	8,6%	8,3%	8,2%	8,1%	8,6%	8,8%	9,1%	9,1%	9,1%	9,9%	8,6%
PE	5,4%	5,8%	6,3%	6,3%	6,3%	6,4%	6,9%	7,0%	6,8%	6,5%	6,7%	7,4%	6,5%
TR	9,7%	10,3%	10,6%	10,2%	10,0%	10,0%	10,7%	11,0%	11,2%	11,1%	11,5%	12,8%	10,8%
ZR	7,3%	7,8%	8,1%	8,1%	8,1%	8,5%	9,2%	9,3%	9,1%	9,2%	9,4%	10,6%	8,7%
Vysočina	7,4%	8,2%	8,6%	8,5%	8,5%	8,6%	9,1%	9,3%	9,3%	9,1%	9,3%	10,3%	8,8%

III.2 Absolventi škol a mladiství

Jedním ze stále opakovaných nedostatků zaměstnatelnosti absolventů škol a mladistvých je nabídka volných pracovních míst neodpovídající jejich vzdělanostní struktuře (tento stav je dán také atraktivitou a stupněm obtížnosti studia). V nabídkách pro tuto kategorii nezaměstnaných se objevují převážně místa pro jednoduché dělnické a také málo atraktivní administrativní práce, přičemž charakter těchto míst většinou jejich dosaženému vzdělání neodpovídá.

Stále pravidelně se také v posledních letech opakuje situace, že absolventi oborů a profesí, které vyžadují výuční list nebo vyučení s maturitou (řemesla), hledají práci snáze než absolventi se středním a vyšším vzdělání. Opakovaně se jedná o důsledek snahy žáků vystudovat maturitní obor, často bohužel za každou cenu, na úkor oborů s výučním listem. Tím je převaha nabídky nad poptávkou jasně definovaná a to je problém, se kterým se potýká většina úřadů práce v kraji Vysočina.

Další problémy kolem zaměstnatelnosti absolventů škol a mladistvých jsou také dlouhodobě známé a stále se opakující:

- o mladistvé uchazeče se základním vzděláním není mezi zaměstnavateli zájem
- mladiství uchazeči nemají zájem pracovat v pro ně odpovídajících pracovních místech
- nevhodná volba studijního nebo učebního oboru (přání rodičů, touha „pracovat v kanceláři,...apod.)
- chybějící pracovní zkušenosti
- neochota absolventů přizpůsobit se specifickým požadavkům zaměstnavatele
- s tím související nechuť zaměstnavatelů vzít do pracovního poměru člověka bez praxe a pracovních návyků
- a v neposlední řadě i velmi malý zájem některých absolventů do zaměstnání vůbec nastoupit

Bez překonání těchto „handicapů“ je úspěšnost jejich zařazení se do společnosti poměrně velmi malá a záleží proto na každém kroku, který tyto mladé lidi motivuje k jejich odstranění. Proto je i na úřadech práce, aby pomohli tyto kroky urychlit tak, aby se absolventi škol a především mladiství uchazeči uspokojivě uplatnili na trhu práce (programy IAP, Job kluby, ISTP, projekty Nový směr, Klíč ke kariéře, Malá řemesla a další).

V posledních letech i z důvodu obecného nedostatku kvalifikovaných pracovníků a také mnohem přísnějších podmínek pro vyplácení podpory

v nezaměstnanosti pro tuto kategorii uchazečů, počty evidovaných osob v evidencích úřadů práce do pololetí roku 2008 stále klesaly (každoročně do maturit a učňovských zkoušek v květnu a červnu, kdy postupně přicházeli absolventi noví), ovšem ke konci roku 2008 bylo registrováno 1 425 absolventů škol všech stupňů vzdělání a mladistvých, což bylo o 50 více! než v předchozím měsíci a také o 154 více než ve stejném období roku 2007. Z hlediska dlouhodobého vývoje se tehdy jednalo v tomto období o překvapivý vývoj, který naznačoval, že o tuto kategorii zaměstnanců nejen přestával být zájem, ale že zde vznikl předpoklad, že tito pracovníci byli a budou propouštěni již v prvních vlnách snižování stavu pracovníků ve firmách v tehdy propukající celosvětové ekonomické krizi.

To se potvrdilo i v roce 2009, kdy se tento problém i nadále prohluboval. Na konci roku 2009 bylo v evidencích jednotlivých úřadů práce 2 351 absolventů škol a mladistvých, to znamená o dalších 926 více než před rokem ve stejnou dobu a současně potvrzení vývoje směřujícího k obecnému poklesu zájmu zaměstnavatelů o tuto kategorii zaměstnanců. Tito uchazeči se tak svou evidencí na úřadech práce opět stávají poměrně významnou položkou ve stále rostoucí křivce nezaměstnanosti v kraji Vysočina.

Specifickou skupinou nezaměstnaných uchazečů jsou mladiství, tedy uchazeči o zaměstnání do 18 let věku se základním vzděláním (mladiství, kteří nedokončili některý z typů středního školství nebo odborných učilišť. Zde se vyskytují tyto faktory, které negativně ovlivňují zařazení těchto osob na trh práce:

- nízký věk a možné zdravotní potíže
- absence jakýchkoliv dovedností získaných vzděláním
- častý nezáměr o další vzdělávání, nedostatek motivace a oslabená vůle
- nevhodné pracovní návyky, pramenící z nulového pocitu odpovědnosti
- a naopak nereálné požadavky na pracovní zařazení a nadstandardní ohodnocení vlastní práce
- a současně i nedostatek pracovních příležitostí pro tuto skupinu nezaměstnaných uchazečů.

V kraji Vysočina se absolventi škol na trhu práce nejlépe umísťují v profesích administrativní pracovník/pracovnice, asistent/asistentka, prodavač/prodavačka, kuchař/kuchařka, číšník, servírka, šička a obchodní zástupce.

Naopak nejméně šancí mají v současné době na trhu práce profese kosmetičky, kadeřnice, automechanici, elektrikáři, zámečníci, absolventi různých zemědělských oborů a profesí a v neposlední řadě také mladiství se základním vzděláním.

III.3 Osoby se ZP

Osoby se zdravotním postižením jsou na trhu práce trvale velmi specifickou pracovní kategorií se zvláštními nároky na práci a pracovní podmínky odpovídajícími jejich zdravotnímu stavu. Proto jsou důvody jejich nezaměstnatelnosti převážně tyto:

- nevyhovující pracovní podmínky
- nevyhovující charakter práce
- vysoký podíl fyzické práce
- pracovní doba neodpovídající jejich handicapu

Převážně z těchto důvodů je proto nabídka volných pracovních míst pro tuto kategorii uchazečů nehledě na důsledky krizových dopadů trvale nedostatečná jak z hlediska struktury, tak z hlediska počtu těchto úzce specializovaných míst. A přestože řada zaměstnavatelů má velké potíže s hledáním nových zaměstnanců a s obsazováním volných míst, zdravotně postižené přijímají výjimečně. Navíc se zaměstnavatelé při přijímání zdravotně postižených orientují spíše na občany s těžším zdravotním postižením, ať již kvůli výši příspěvku podle § 78 zákona o zaměstnanosti nebo kvůli výhodnějšímu započítávání při plnění povinného podílu zdravotně postižených, či poskytování náhradního plnění.

V roce 2009 byl průměrný počet těchto uchazečů o zaměstnání 3 546, to znamená 14,4 % z celkového průměrného počtu uchazečů, evidovaných na regionálních úřadech práce.

Pokud se jedná o vývoj nezaměstnanosti této kategorie uchazečů v závislosti na krizi, tak poměrně prudký nárůst jejich počtů v evidencích úřadů práce nastal v době od listopadu 2008 a tento trend pokračoval i v průběhu roku 2009. Od ledna do prosince tohoto roku se jejich počet v evidencích úřadů práce zvýšil o 665 osob, to znamená během uvedeného roku nárůst počtů o 17,2 %.

Pomoc ze strany úřadů práce:

- na některých úřadech práce jsou zřízeny specializované kanceláře pro OZP, kde se o tyto klienty starají proškolení pracovníci s hlubšími znalostmi dané problematiky, a to nejen z oblasti trhu práce
- jsou organizována skupinová poradenství pro tyto uchazeče, zde jsou seznamováni s aktuální situací na trhu práce a zde také dostávají informace ohledně uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v případě jejich specifických požadavků, nabídky volných pracovních míst, letáky personálních agentur, odkazy na webové stránky s možností pracovních nabídek práce pro zdravotně postižené i různé kontakty, potřebné pro tuto oblast: občanskou poradnu, na inspektorát práce apod.
- na „Informačních a poradenských střediskách pro volbu povolání (IPS)“ pracují proškolení zaměstnanci zabývající se problematikou OZP a individuálním poradenstvím pro tyto osoby
- úřady práce nabízejí možnost využití veřejně přístupných PC pro uchazeče s dopomocí pracovníka IPS
- některé úřady práce praktikují na základě požadavku týdenní zasílání nově zadaných volných pracovních míst na e-mail schránku
- dále poskytují rekvalifikace nebo pracovní rehabilitace a umožňují využívat možností některých projektů ESF, např. projektu „Nový směr“
- v neposlední řadě úřady práce v kraji Vysočina spolupracují s organizacemi, které poskytují zdravotně postiženým osobám služby (Liga vozíčkářů, TyfloCentrum, Tyflo Vysočina, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR aj.).

III.4 Situace dalších problémových skupin na TP

Dlouhodobě nezaměstnaní uchazeči (nad pět měsíců):

K 31.12 2009 bylo v evidencích úřadů práce kraje Vysočina celkem 15 192 uchazečů o zaměstnání, kteří jsou nezaměstnaní déle než pět měsíců, tj. 53 % z celkového počtu uchazečů. Jedná se o uchazeče, kteří z různých důvodů nemohou nalézt uplatnění na trhu práce. U této skupiny hrozí velké nebezpečí ztráty pracovních návyků a motivace pokračovat v hledání zaměstnání i přes dosavadní neúspěch. Obecně platí skutečnost, že čím déle je uchazeč veden v evidenci úřadu práce, tím více klesá jeho šance na získání nového zaměstnání.

Uchazeči o zaměstnání nad 50 let:

Jedná se o 7 404 převážně dlouhodobě nezaměstnaných osob, což je 26 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, evidovaného k 31.12.2009 na jednotlivých úřadech práce kraje Vysočina.

Důvody jejich špatné umístitelnosti jsou následující:

- jejich současná kvalifikace obvykle neodpovídá požadavkům zaměstnavatelů
- nechuť některých z těchto uchazečů učit se novým pracovním návykům a přizpůsobovat se novým pracovním podmínkám
- nižší pracovní výkonnost
- nechuť zaměstnavatelů zaměstnávat tyto pracovníky z důvodu menší perspektivy, nižší pracovní výkonnosti v pracovním procesu a vyšších nároků na mzdu, vyšší nemocnosti, krátké doby odchodu ze zaměstnání do důchodu
- menší ochota těchto pracovníků (původně převážně z vesnic) dojíždět do zaměstnání

Osoby pečující o děti do 15 let:

V evidencích úřadů práce v kraji bylo k poslednímu prosinci 2009 celkem 3 373 osob (12 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání) pečujících o děti do 15 let věku, převážně žen.

Obtížnost při jejich umísťování na trhu práce spočívá ve specifických požadavcích, které mají na délku pracovní doby a čas nástupu a odchodu ze zaměstnání, na směnování a na délku pracovní směny. Další nevýhodou v očích potenciálních zaměstnavatelů jsou časté absence v zaměstnání z důvodu nemocnosti dětí a ztráta pracovních zkušeností v době, strávené péčí o dítě.

Pro zlepšení situace u všech výše uvedených vybraných problémových skupin (§33 zák. o zaměstnanosti) úřady práce maximálně využívají všechny dosažitelné nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Po sepsání individuálního akčního plánu se snaží skloubit požadavky uchazečů s možnostmi toho kterého úřadu práce od nabídek vhodných rekvalifikačních kurzů, přes integrovaný systém typových pozic až po umístění na společensky účelné pracovní místo nebo veřejně prospěšné práce. Konkrétně můžeme uvést cílené projekty Evropského sociálního fondu, například „Nový směr“ a „Řemeslo jako šance“.

III.5 Ohrožené mikroregiony v kraji

Tabulka 5 – Charakteristika mikroregionů k 31. 12. 2009

Název mikroregionu	počet obyvatel	EAO	počet uchazečů		MN v %	
			celkem	dosazitelní	z celk. počtu uch.	Z dosaž. Uchazečů
Budišov	4 001	1 819	357	348	19,6	19,1
Jaroměřice n. Rokytou	6 180	2 839	465	446	16,4	15,7
Světlá n. S.	10 907	5 564	874	859	14,5	14,2
Moravské Budějovice	16 009	7 614	1 101	1 057	14,5	13,9
Telč	13 469	6 576	923	917	14,1	13,9
Bystřice nad Pernšt.	20 704	9 685	1 309	1 269	13,5	12,6
Velké Meziříčí	35 230	12 487	1 652	1 605	13,2	12,3
Golčův Jeníkov	4 486	2 103	272	270	12,0	11,8
Kamenice nad Lipou	4 270	2 941	322	317	10,9	10,8
Polná	10 203	5 020	546	539	10,9	10,7
Jihlava	75 861	39 109	4 221	4 158	10,8	10,6
Ledeč n. S.	10 074	4 859	545	536	10,4	10,3
Humpolec	16 839	8 187	757	744	9,2	9,1
Horní Cerekev	2 355	1 186	107	103	9,0	8,7

Většina mikroregionů uvedených v tabulce, je původně zaměřena především na zemědělství a později i na turistiku, to znamená, že zde není dostatečně silný průmysl na to, aby vstřebal vzniklé množství nezaměstnaných osob (současně v těchto oblastech žije nadprůměrný počet obyvatel se základním vzděláním a vyučených, tedy mimo jiné s menšími možnostmi zajištění si práce v místě bydliště). Ve většině případů se totiž jedná o zemědělské oblasti s méně příznivými výrobními podmínkami, ležícími mimo hlavní dopravní (jak autobusové, tak železniční) spojení. Proto je také do těchto oblastí i malý příliv podnikatelských subjektů (včetně nových místních podnikatelských subjektů) a s tím i málo nově vznikajících pracovních příležitostí (Jaroměřicko, Telečsko, mikroregion Golčova Jeníkova apod.). Z důvodu absence průmyslu zde bývá současně i málo zaměstnavatelů z jiných oborů a to v době útlumu zemědělství v těchto lokalitách znamená trvalý nedostatek pracovních příležitostí.

Značným problémem těchto i mnoha dalších oblastí kraje zůstává i nadále špatné dopravní spojení, komplikující dojíždění za prací, například v oblasti Golčova Jeníkova v okrese Havlíčkův Brod, Telečska na Jihlavsku, Jaroměřicka na Třebíčsku (mikroregion s trvale nejvyšší mírou nezaměstnanosti v kraji) a v mnoha jiných převážně okrajových mikroregionech kraje Vysočina.

Na jihu kraje, převážně v jihozápadní části okresu Třebíč je situace ještě komplikována přetrvávajícími důsledky dřívější izolace pohraničí.

Nepřehlédnutelnými faktory, které negativně ovlivňují zaměstnanost v některých z těchto regionů, je, jak zde již bylo uvedeno, nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva (výše zmiňovaný vyšší podíl osob se základním vzděláním a vyučením), samotná demografická skladba obyvatelstva a například i vyšší podíl osob se změněnou pracovní schopností (např. Bystřicko v okrese Žďár nad Sázavou).

Navíc v těchto oblastech jsou obecně poměrně nízké výdělky blížíící se minimální mzdě, což je skutečnost, která dokáže odradit mnoho i místních potenciálních zaměstnanců.

Ve druhé polovině roku 2008 se s propuknutím krize ke „klasické“ skupině nezaměstnaností dlouhodobě ohrožené skupině mikroregionů v kraji Vysočina „připojily“ i další ohrožené oblasti, příkladem může být Světlá nad Sázavou na Havlíčkobrodsku, kde prudký nárůst nezaměstnanosti vyvolalo masivní propouštění ve zdejších sklárnách. Jedná se o příkladnou ukázkou toho, jaký dopad na zaměstnanost v daném mikroregionu má likvidace rozhodujícího zaměstnavatele v této oblasti.

Budišov: ryze zemědělský region s relativní mírou nezaměstnanosti k 31.12.2009 19,1 %, která je nejvyšší jak v okrese Třebíč, tak současně i v kraji Vysočina. Meziroční nárůst o téměř 10 %, byl způsobený především propuštěním zaměstnanců ze ZD Budišov, které bylo jediným významným zaměstnavatelem v regionu a kde počet zaměstnanců klesl v průběhu roku ze 107 na 12, tedy o 95 osob.

Jaroměřice nad Rokytnou: jedná se o zemědělskou oblast s poměrně příznivými výrobními podmínkami. Z místně významných zaměstnavatelů lze zmínit: Dřevozpracující výrobní družstvo, Jaroměřice n. R., výroba nábytku, interiérů, 152 zaměstnanců (meziročně pokles o 9 zaměstnanců) a Jaroměřická mlékárna, a. s., Jaroměřice n. R., 186 zaměstnanců (meziroční nárůst o 6 zaměstnanců). Vysoká míra nezaměstnanosti v tomto mikroregionu je způsobena nevyhovující dopravní obslužností a nedostatečnou tvorbou místních volných pracovních míst (stagnující síť zaměstnavatelů; některé subjekty vlivem hospodářské krize zanikly).

Světlá nad Sázavou: tento zemědělskopřůmyslový mikroregion se vyznačuje nejvyšší mírou nezaměstnanosti v okrese Havlíčkův Brod. Míra nezaměstnanosti se zde v roce 2009 pohybovala výrazně nad průměrem okresu. Vysoká nezaměstnanost (těsně pod hranicí 20 %) byla způsobena uzavřením klíčového zaměstnavatele mikroregionu firmy Sklo Bohemia, a.s. v roce 2008. V průběhu roku 2009 se však snižovala, i díky částečné obnově provozu ve sklárnách, a postupně se začala přibližovat k okresnímu průměru.

Moravské Budějovice: i v tomto případě se jedná o zemědělskou oblast s poměrně příznivými výrobními podmínkami. K místně významným zaměstnavatelům patří:

- Drůbež-Vysočina, spol. s r.o., Moravské Budějovice, zpracování drůbeže, uzenářská výroba, 209 zaměstnanců (meziročně pokles o 14 zaměstnanců),
- JMB družstvo, Moravské Budějovice, obchodní činnost, 344 zaměstnanců (meziroční pokles - 20 osob),
- KPS Metal a.s., Moravské Budějovice, strojírenská výroba – vodohospodářská a chemická zařízení, dřevozpracující stroje, 115 zaměstnanců (meziročně pokles o 9 zaměstnanců),
- Model Obaly a.s., Moravské Budějovice, výroba lepenkových obalů, zahraniční vlastník (Švýcarsko, 100 %), 109 zaměstnanců (meziroční pokles - 22 zaměstnanců),
- BEL Sýry Česko a.s., Želetava, výroba sýrů (zahraniční vlastník Francie – 100 %), 152 zaměstnanců (meziroční nárůst o 2 zaměstnance),
- BAST s.r.o., kovovýroba, 185 zaměstnanců (meziroční pokles o 26 zaměstnanců).

Příčinu vysoké relativní míry nezaměstnanosti v mikroregionu Moravské Budějovice lze vidět v nedostatečné dopravní obslužnosti a to jak uvnitř mikroregionu, tak

i v přístupu k dálnici D1. Síť zaměstnavatelů, která je tvořena malými a středními podniky vlivem následků krize víceméně stagnuje; některé subjekty v důsledku hospodářské recese zanikly.

Telč: hlavním důvodem nezaměstnanosti v této převážně zemědělské oblasti a současně nejméně průmyslové oblasti jihlavského regionu, zaměřené v první řadě na turismus (Telč = významná památka Unesco), je trvalý nedostatek jakéhokoliv významnějšího průmyslu (a pokud zde nějaký byl nebo vznikl, během relativně krátké doby zanikl – malé strojírenské firmy, vzniklé z předlistopadového podniku Motorpal Jihlava, textilní průmysl, atd.), poměrně nízká aktivita místních podnikatelů, kteří zde nemají vhodné podmínky pro rozvoj svých aktivit, a v neposlední řadě nedostatečné dopravní spojení z této okrajové oblasti jihlavského okresu do míst, kde se vyskytují pracovní příležitosti. Telečsko patří z hlediska zaměstnanosti mezi trvale problémové a zřejmě i v budoucnu zde bude nezaměstnanost vždy o něco vyšší než v ostatních částech okresu Jihlava. Mezi významnější zaměstnavatele mikroregionu patří Kavex Granit Holding a.s., Krahulík- MASOZÁVOD Krahulčí a.s. a další.

Bystřice nad Pernštejnem: je dlouhodobě nejproblémovějším mikroregionem okresu Žďár nad Sázavou. Jeho průměrná míra nezaměstnanosti dosáhla za rok 2009 hodnoty 10,8%, tedy o cca 2,0 % nad průměrem okresu. Hlavní příčinou je jeho geografická poloha – hornatý, v zimě místy zcela nepřístupný terén, který firmám, které jsou na dopravě zcela závislé, neumožňuje podnikatelský rozvoj a vlastní chod firmy. Proto je zde v současné době poměrně nízká aktivita místních podnikatelů, kteří nemají vhodné podmínky pro rozvoj svých podnikatelských aktivit a současně o tuto oblast z hlediska podnikání není zájem ani ze strany podnikatelů z jiných oblastí. Zároveň je jasné, že samotný turismus tuto oblast z hlediska zaměstnanosti nedokáže celoročně podpořit. Rozhodujícími zaměstnavateli mikroregionu jsou firmy: s.p. DIAMO, o.z. GEAM, Dolní Rožinka, WERA WERK s.r.o., Železářny s.r.o. a Rotter s.r.o..

Velké Meziříčí: převážně průmyslový mikroregion Velkomeziříčska byl ovlivněn zásahem ekonomické krize, resp. nejvíce se dotkl firem, které jsou napojené na automobilový průmysl a na zahraniční odběratele, např. firma Construct a. s. nebo Draka Kabely s. r. o.. Na konci roku zde působil negativně i vliv ukončování sezónních prací nejenom v zemědělství, lesnictví a službách, ale i ve stavebnictví. Obecně se dá ale říci, že propouštění se dotklo firem napříč celým oborovým spektrem. Rozhodujícím zaměstnavatelem mikroregionu jsou firmy: Draka Kabely, s.r.o., Velké Meziříčí a nkt cables Velké Meziříčí k.s., člen skupiny NKT.

Golčův Jeníkov: tento strojírensky zaměřený a nezaměstnaností i mimo krizi dlouhodobě ohrožený mikroregion leží v oblasti Železných hor a tím je dána i hlavní příčina trvale vysoké nezaměstnanosti, kterou je nevyhovující dopravní obslužnost. Dalším důležitým faktorem je i skutečnost, že zde nepůsobí žádný dostatečně silný dominantní zaměstnavatel, přičemž stávající nejsou schopni dostatek místních pracovních míst vytvářet a zajistit. Mezi klíčové firmy regionu patří např. Houfek, a.s., Antikoro Vilémov, s.r.o., a další, vesměs do 100 zaměstnanců.

Kamenice nad Lipou: zemědělskoprámyslově zaměřený mikroregion, který v době prosperity strojírenského a automobilového průmyslu profitoval z výhodného železničního, ale hlavně silničního spojení. Prochází tudy silnice I. třídy E34 (spojující jih se severem země – hlavní tah Č.Budějovice – Hradec Králové), u které je vybudována přímo v Kamenici nad Lipou v době před krizí dobře fungující průmyslová zóna. Vysoká nezaměstnanost na konci roku 2009 má několik příčin: do evidence přišli uchazeči, které přes zimu propustil jejich zaměstnavatel, např. firma:

TOPTHERM s.r.o., E + J CZECH spol. s r.o., I. Kamenická stavební a obchodní firma s.r.o., překvapivě propouštěla i zemědělská družstva, např. Zemědělské družstvo „Kalich“, Zemědělské družstvo Těmice, Zemo-Profit Mnich a.s. a další. Mimoto se také nechaly ve větším počtu zaevidovat osoby samostatně výdělečně činné, které přes zimu přerušily své podnikatelské aktivity.

Polná: tento zemědělskopřmyslový mikroregion, ležící v severní části okresu Jihlava až do propuknutí hospodářské krize více méně mezi nezaměstnaností ohrožené oblasti nepatřil. Vliv krizové situace se zde projevil zvýšenou intenzitou propouštění v místních firmách napříč oborovým spektrem. Mezi významnější zaměstnavatele mikroregionu můžeme zařadit firmy Sapeli, a.s., TKZ Polná, s.r.o., Pleas, a.s. a DAFE - PLAST Jihlava, s.r.o.

Jihlava: má největší potenciál zaměstnanosti v okrese. Koncentrace průmyslové výroby je především v Jihlavě samotné, poskytuje cca 65 % pracovních příležitostí v okrese. V Jihlavě je stále zakořeněna silná strojírenská tradice, která vždy produkovala a dosud produkuje dostatek strojírensky kvalifikovaných pracovníků. Proto zde mají svá sídla velké strojírenské firmy jako například Bosch, s.r.o., Automotive Lighting, s.r.o., Motorpal a.s., Moravské kovárny, a.s. a další, které zajišťují zaměstnanost více než 20 % pracovníků na okrese Jihlava. Protože ale zaměření těchto významných strojírenských firem směřuje především na automobilový průmysl a současně dopad hospodářské krize byl největší právě v oblasti automobilového a strojírenského průmyslu, byly následky tohoto dopadu v Jihlavě velmi citelné, to znamená, že ve velmi krátké době došlo ke skokovému nárůstu nezaměstnanosti.

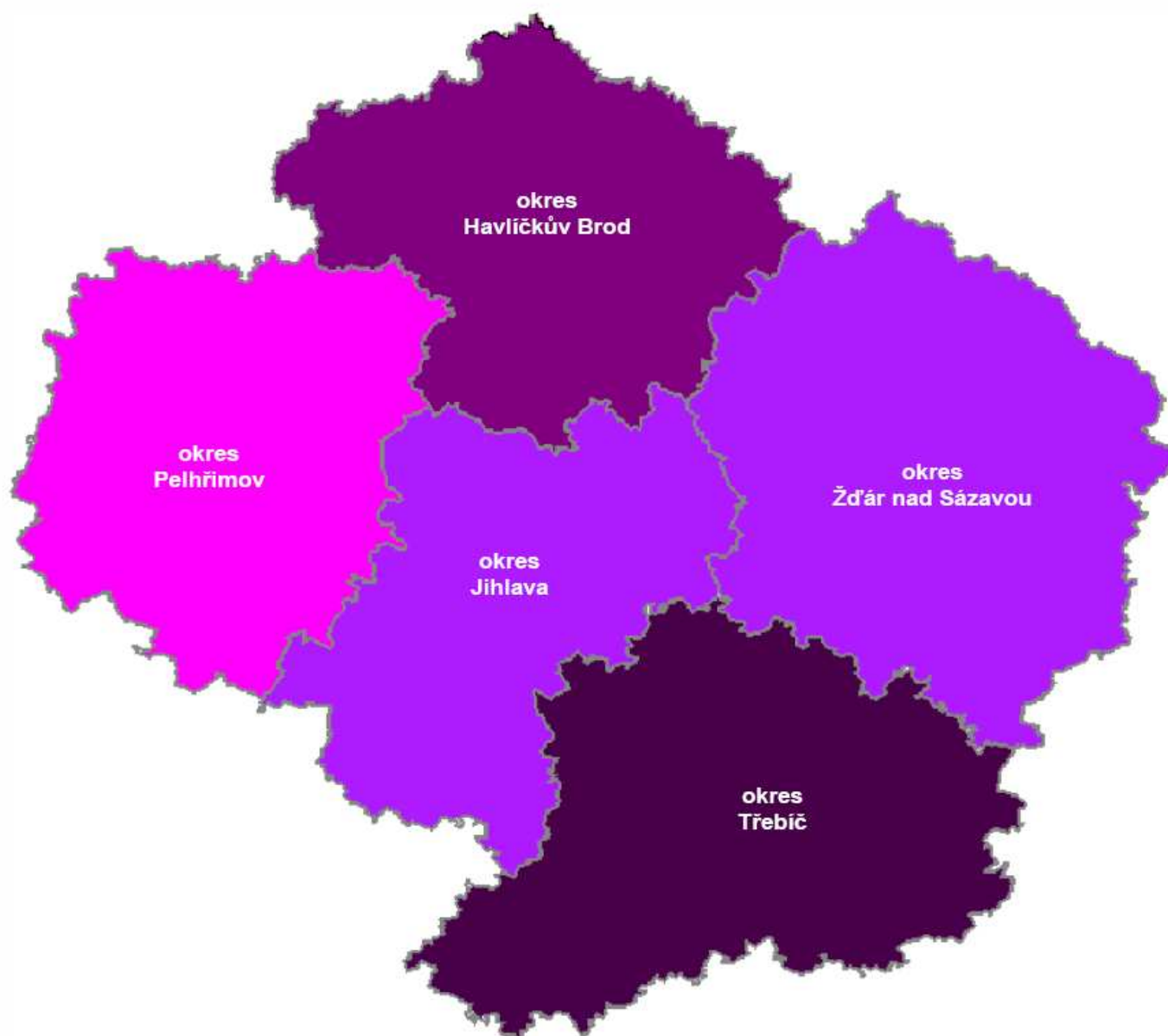
Ledeč nad Sázavou: tento strojírensky zaměřený mikroregion se nachází v západní okrajové části havlíčkobrodského okresu, odkud je velice malá a špatná možnost dojíždění za prací, a to nejen v rámci samotného okresu, ale i jako dojíždka do sousedních okresů (Benešov, Kutná Hora, Pelhřimov), což se na nezaměstnanosti projevuje zvláště markantně v současné době, poznamenané krizovými projevy. V Ledči nad Sázavou výrazně převažuje strojírenský průmysl, zastoupený hlavně firmami, které vznikly z původního podniku Kovofiniš, např. KOVOFINIŠ Ledeč nad Sázavou, a.s. a další.

Humpolec: mikroregion v okrese Pelhřimov, poměrně silně zasažený probíhající ekonomickou recesí. V průmyslových zónách kolem Humpolce v těsné blízkosti dálnice D1 (tedy ideální poloha vzhledem k dopravním požadavkům firem) mají silné zastoupení firmy, které jsou existenčně závislé na strojírenském a především automobilovém průmyslu. Jedná se především o firmy: Valeo Compressor Europe, s.r.o., Steel Center Europe, s.r.o., Humpolecké strojírny Humpolec a.s., HSE Humpolecké Stavební Elementy spol. s r.o.. Zbytek mikroregionu má spíše charakter zemědělské oblasti, kde je nedostatek pracovních příležitostí a problém špatného dopravního spojení, hlavně na směnný provoz.

Horní Cerkev: jedná se o malý, zemědělskopřmyslově orientovaný mikroregion okresu Pelhřimov. Nachází se na jihovýchodním okraji okresu. Velká část obyvatel tohoto okresu musí proto za prací dojíždět – převážně do Pelhřimova. V tomto regionu se totiž z významných firem nachází pouze firmy: DRUPO, výrobní družstvo Horní Cerkev (tato firma je zaměřena na textilní výrobu, má celkem cca 100 zaměstnanců, ale vzhledem ke čtyřem provozovnám, které jsou rozmístěny v rámci okresu, přímo v Horní Cerekvě pracuje jen cca 40 zaměstnanců), MontPrint, s.r.o. Horní Cerkev (kovovýroba, cca 50 zaměstnanců) a pak dva zemědělské podniky – KLAS Horní Ves s.r.o a Rozvodí, spol. s r. o. Černov.

III.6 Mapa kraje - míra nezaměstnanosti k 31.12.2009 rozčleněná na okresy

Průměrná roční míra nezaměstnanosti v roce 2009 v kraji Vysočina

Průměrná roční míra
nezaměstnanosti (%)

6,0 – 6,9	
7,0 – 7,9	
8,0 – 8,9	
9,0 – 9,9	
10,0 – 10,9	

IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE

Situace v této oblasti se pomalu mění v závislosti na vlivu členství České republiky v Evropské unii a změny v oblasti zaměstnávání cizinců se začínají stále více projevovat (včetně postupného poklesu jejich počtů v hospodářství České republiky vlivem tlaků, vyvolaných probíhající hospodářskou krizí).

Nejčastěji cizinci obsazované pracovní profese v jednotlivých okresech kraje Vysočina (pracovní povolení, trvalý pobyt):

- Havlíčkův Brod: těžba kamene, zemědělství
- Jihlava: šičky, stavební a textilní dělníci, zedníci, manipulační dělníci – baliči, řidiči a pracovníci ve službách
- Pelhřimov: ředitel firmy, strojírenský technolog, technik, nekvalifikovaný pracovník
- Třebíč: lékař, svářeč, pomocný dělník v průmyslu, šička, švadlena, svrškař
- Žďár nad Sázavou: strojírenští dělníci, pracovníci v zemědělské výrobě, lesní dělníci

Zaměstnanost občanů EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska:

- Havlíčkův Brod: pracovníci ve strojírenství, stavební dělníci, elektrikáři
- Jihlava: montážní dělníci ve strojírenství, pomocní dělníci ve stavebních a příbuzných oborech
- Pelhřimov: dělníci ve strojírenství
- Třebíč: pracovníci ve strojírenství, stavebnictví, obuvnictví, službách, obchodě, dopravě a ve zdravotnictví, obchodní zástupci, řidiči, pomocní dělníci v průmyslu
- Žďár nad Sázavou: pracovníci ve strojírenství

Současný trend v cizinecké politice v kraji Vysočina zaznamenal v poslední čtvrtině roku 2008 a v roce 2009 výrazné omezování vydávání nových pracovních povolení. Důvodem je negativní vývoj světové finanční krize, která vede nejen k rušení pracovních míst pro české obyvatele, ale výrazně i pro zahraniční pracovníky, a to nejen ze třetích zemí, ale i ze zemí EU, protože firmy, které je zaměstnávají, mají v České republice stejně jako ostatní výrobní a odbytové problémy.

Celkově se počty zahraničních pracovníků v loňském roce výrazně snížily. Toto se týká především občanů ze třetích zemí (pokles o cca 74 %), protože občané EU k výkonu své činnosti pracovní povolení neopotřebují. Počty občanů EU se tak snížily podstatně méně (pokles o cca 22 %), než počty ostatních cizinců

Dlouhodobě praktikovaný trend do pololetí roku 2008 v počtech cizinců v kraji Vysočina znamenal trvalý nárůst počtů úřady práce vydaných pracovních povolení s tím, že další zahraniční pracovníci převážně z třetích zemí využívali i jiné formy legalizace svého pobytu a zaměstnání (např. Živnostenský list, sdružování se do družstev apod.). Důvodem tohoto trendu byl stále patrnější nedostatek českých pracovníků v klíčových profesích.

Důsledky nástupu krizového období a jeho dopadu na zaměstnanost z velké části tuto filozofii změnilo, což se projevilo výše uvedeným 74 procentním snížením počtu pracovních povolení, vydaných v roce 2009 proti stejnému období roku 2008 a za stejné období zhruba čtvrtinovým propadem počtů registrovaných pracovníků ze zemí EU.

V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

V.1 Komentář k realizaci jednotlivých nástrojů APZ

Aktivní politika zaměstnanosti v kraji Vysočina byla v roce 2009 ovlivněna cíli aktivní politiky zaměstnanosti, určenými Sekcí politiky zaměstnanosti a trhu práce MPSV v „Normativní instrukci č.13/2009 Realizace aktivní politiky zaměstnanosti v roce 2009“ pro všechny okresní úřady práce. Současně byla činnost Aktivní politiky zaměstnanosti uplatňována i s přihlédnutím k hlediskům mikroregionálního vývoje nezaměstnanosti a potřeb hlavních skupin osob ohrožených nezaměstnaností. Jednotlivé úřady práce proto tuto činnost koordinovaly na základě optimálně navržených způsobů řešení využití možností jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v rámci své působnosti, přičemž kalkulovaly jak s předpokládanými počty uchazečů, zařazenými do jednotlivých projektů APZ, tak i s plánovanou finanční náročností těchto projektů.

Hlavní východiska politiky zaměstnanosti úřadů práce kraje Vysočina byly plně v souladu s požadavky, danými § 33 Zákona o zaměstnanosti a dalšími příslušnými předpisy.

Financování aktivní politiky zaměstnanosti probíhalo v rámci finančních prostředků, přidělených jak přímo, tak i v rámci uskutečňovaných projektů NIP VPP, NIP SÚPM, NIP PaR a NIP „Vzdělávejte se“.

Stanovování výší příspěvků (jednorázových nenávratných příspěvků i příspěvků na mzdy), které úřady práce poskytují u všech nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, se řídí podle interních pravidel, daných individuálními potřebami jednotlivých úřadů práce. Ve výši jednotlivých příspěvků se odráží osobité podmínky konkrétního uchazeče o zaměstnání (délka evidence, zdravotní stav, opakovaná evidence, míra nezaměstnanosti v místě bydliště a zda uchazeč o zaměstnání spadá ještě do nějaké jiné výše neuváděné rizikové skupiny) i podmínky pracovního místa, na které je uchazeč o zaměstnání přijímán. Tímto postupem se úřady práce snaží o maximální účelnost a hospodárnost při vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu.

SÚPM:

V roce 2009 byla zvýšená pozornost věnována zejména následujícím cílovým skupinám:

- mladí do 20 let
- starší 50 let
- dlouhodobě nezaměstnaní (uchazeči o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci úřadu práce déle než 5 měsíců)
- fyzické osoby pečující o dítě do 15 let věku (zejména ženy, které se vrací po mateřské nebo rodičovské dovolené)
- uchazeči, kteří jsou zdravotně znevýhodněni

Nejpočetnější skupinu, na kterou byl poskytován příspěvek na SÚPM u zaměstnavatele, tvoří kategorie dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání. Současně největší zájem o provozování samostatné výdělečné činnosti z rizikových kategorií uchazečů o zaměstnání měli občané dlouhodobě nezaměstnaní. A stejně tak z celkového počtu umístěných uchazečů o zaměstnání jich nejvíce spadá do rizikové kategorie uchazečů o zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaných.

Nejvíce finančních příspěvků bylo poskytnuto uchazečům o zaměstnání v evidencích úřadů práce v rozmezí 5 - 12 měsíců a současně největší počet SÚPM byl zřízeno pro uchazeče o zaměstnání s délkou evidence v rozmezí 5 – 12 měsíců.

VPP:

Mezi nejdůležitější hlediska, podle kterých jsou umísťováni uchazeči o zaměstnání na VPP, patřily preferované skupiny podle Normativní instrukce 13/2009 a podle dalších rizikových faktorů: uchazeči se zdravotním postižením, s obtížným dojížděním, s opakovanou evidencí a přihlíží se i k míře nezaměstnanosti v místě jejich bydliště.

Největší skupinu umístěných na VPP tvoří uchazeči o zaměstnání, kteří byli v evidenci v rozmezí 5-12 měsíců. Šlo zejména o uchazeče o zaměstnání, kteří mají nevhodné dopravní spojení do zaměstnání nebo nemohou najít na trhu práce vhodné uplatnění.

Ostatní nástroje APZ:

Realizace ostatních nástrojů APZ v roce nebyla využívána zejména vzhledem k omezenému limitu finančních prostředků (např. nástroj „překlenovací příspěvek“, „příspěvek na dopravu“ a „překlenovací příspěvek“). Ostatní nástroje jsou vzhledem ke své hospodárnosti, účelnosti a složitosti při realizaci některými úřady práce potlačeny ve prospěch SUPM a jinými byly využívány v menší míře než v předchozích letech („chráněné pracovní dílny“, „chráněná pracovní místa“ a další).

V.2 Rekvalifikace

Profesní zaměření nejčastěji poskytovaných rekvalifikací v kraji Vysočina podle jednotlivých okresů:

Havlíčkův Brod:

V roce 2009 došlo k vyrovnání poměru jednotlivých oblastí rekvalifikačních kurzů -oblasti administrativy, ekonomiky a výpočetní techniky, služeb a řemeslných kurzů. Nejžádanějšími kurzy přesto zůstaly rekvalifikace z oblasti výpočetní techniky – absolvovala je čtvrtina z celkového počtu rekvalifikovaných (104 osob). Mezi další žádané rekvalifikace patřily kurzy určené pro pracovníky v sociálních službách, všeobecný sanitář, různé typy svářečských kurzů a řidičských oprávnění (včetně získání profesní způsobilosti řidiče).

Jihlava:

V průběhu roku 2009 zorganizoval Úřad práce v Jihlavě celkem 24 druhů rekvalifikačních kurzů. Největší zájem byl jako každý rok o kurzy se zaměřením na výpočetní techniku (celkem 214 uchazečů a zájemců). V IT nabídce byly k dispozici tyto rekvalifikační kurzy: Základy obsluhy osobního počítače (zúčastnilo se 104 uchazečů a zájemců), Obsluha osobního počítače (zúčastnilo se 44 uchazečů a zájemců) a pro pokročilejší zájemce ECDL (zúčastnilo se 66 uchazečů a zájemců).

Poměrně velký zájem byl o svářečské kurzy různých metod. Celkem bylo rekvalifikováno 35 uchazečů a zájemců. Značný zájem byl také o kurzy „Pracovník v sociálních službách a Řidičské oprávnění (skupiny C a D)“. Ostatní rekvalifikační kurzy byly početně zastoupeny uchazeči a zájemci cca od 10 do 15.

Dosažená úspěšnost nalezení zaměstnání po absolvování rekvalifikačního kurzu v roce 2009 byla cca 60 %.

Zaměstnanecká rekvalifikace byla v roce 2009 uskutečněna jedna. Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina v Jihlavě požádalo o zaměstnaneckou rekvalifikaci. Třem jejich zaměstnancům bylo umožněno absolvovat speciální rekvalifikační kurz Pracovník v sociálních službách – sociální prevence.

Pelhřimov:

V roce 2009 byly rekvalifikační kurzy zabezpečovány v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, dále v rámci Národních individuálních projektů a od října 2009 i v rámci Regionálních individuálních projektů.

Nejčastěji byly zajišťovány obecné rekvalifikační kurzy, tj. Základy obsluhy PC – tento kurz absolvovalo 126 účastníků, dále pak kurz Obsluhy PC dle osnov ECDL včetně certifikátu – 24 účastníků.

V rámci profesní rekvalifikace absolvovalo 39 účastníků kurz Pracovník v sociálních službách, 25 účastníků celkem získalo řidičské oprávnění pro skupinu C, T, E, D, dále 18 uchazečů popř. zájemců absolvovalo kurz Účetnictví a 14 účastníků absolvovalo kurzy svařování. Ostatní profesní rekvalifikace byly zabezpečovány v menším počtu účastníků.

V roce 2009 nebyl žádný požadavek na rekvalifikaci zaměstnanců.

Třebíč:

V roce 2009 byly rekvalifikační kurzy zajišťovány z prostředků národní APZ, z prostředků národních individuálních projektů a od října 2009 i z prostředků regionálních individuálních prostředků. Úřadem práce bylo zorganizováno celkem 39 druhů rekvalifikačních kurzů.

Největší zájem byl o kurzy se zaměřením na výpočetní techniku (celkem zařazeno 269 osob). V rámci IT kurzů byly realizovány následující rekvalifikační kurzy: Základy obsluhy osobního počítače (zúčastnilo se 151 osob), Základy obsluhy PC (zúčastnilo se 43 osob), Obsluha osobního počítače dle ECDL (50 osob). Dále proběhl rekvalifikační kurz – Tvůrce www stránek (10 osob) a Obsluha osobního počítače se zaměřením na počítačovou grafiku (10 osob).

Velký zájem byl také o kurzy Pracovník v sociálních službách (zařazeno 71 osob), Základy podnikání (60 osob), Řidičské oprávnění – skupiny C, CE a D (46 osob), Účetnictví s využitím výpočetní techniky (38 osob), Svařování (30 osob), Kuchařské práce (24 osob), Obchodní zástupce (22 osob), Zednické práce (21 osob) a Pracovník v sociálních službách (20 osob). Ostatní rekvalifikační kurzy byly početně zastoupeny uchazeči a zájemci cca do 19 uchazečů.

V minulém roce byly také uskutečněny dva nespécifické rekvalifikační kurzy se zaměřením na absolventy škol do 25-ti let věku. Tohoto kurzu se zúčastnilo 42 osob.

V roce 2009 byla také uskutečněna 1 zaměstnanecká rekvalifikace, o kterou požádala firma Horácké autodružstvo. Rekvalifikační kurz – Autolakýrnické práce absolvoval 1 zaměstnanec.

Žďár nad Sázavou:

Zaměření nejčastěji poskytovaných rekvalifikací v roce 2009: - základy obsluhy PC, základy obsluhy PC dle osnov ECDL, pracovník v sociálních službách se zaměřením na přímou obslužnou péči, účetnictví, řidičské průkazy – C, E + profesní průkaz řidiče, svářečské kurzy

Při realizaci rekvalifikací není pro uchazeče a zájemce viditelný rozdíl od kurzů, které je možné hradit z prostředků národní APZ. Projekty ESF jsou zaměřené na cílené rekvalifikace, což je výhodné pro koncepční práci s uchazeči a zájemci, poradenství

k možnostem rekvalifikace a zařazování do rekvalifikací je konkrétní. Kladně a účinně hodnotíme motivační kurzy v rámci projektů.

Z hlediska prognózování můžeme říci, že rekvalifikace jako v současné době jeden z hlavních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v kraji Vysočina při likvidaci škod, způsobených probíhající ekonomicko hospodářskou recesí, byly v roce 2009 a i v dalším období trvale budou zaujímat stále větší podíl politiky zaměstnanosti a jejich význam se bude nadále zvyšovat.

V.3 Zkušenosti s realizovanými projekty ESF

V roce 2009 byly v oblasti podpory 2.1 schváleny k realizaci 3 regionální individuální projekty – Klíč ke kariéře, Nový směr a Řemeslo jako šance. V oblasti podpory 1.2 projekt RESTART - Vysočina.

Projekt „**Klíč ke kariéře**“ je určený pro uchazeče a zájemce. Aktivitami projektu může projít až 700 klientů. Pro klienty je učeno 38 druhů rekvalifikačních kurzů. Dodavatelem rekvalifikačních a poradenských služeb se stala firma EURONEST, Třebíč.

Kromě poradenských a rekvalifikačních služeb mohou účastníci využít čerpání přímé podpory na dopravu po dobu účasti v motivačním a rekvalifikačním kurzu, občerstvení po dobu motivačního kurzu, ubytování pokud se rekvalifikační kurz koná mimo kraj Vysočina, příspěvky na hlídání dětí předškolního věku během motivačního a rekvalifikačního kurzu a proplácení zdravotní způsobilosti před nástupem do rekvalifikace.

Do rekvalifikačních kurzů bylo zapojeno celkem 254 klientů. Celkem bylo osloveno 570 osob z nichž 407 se zapojilo do projektu. Na dotované pracovní místo v rámci příspěvků z projektu nastoupilo 11 osob.

Součástí rozpočtu projektu je i vyplácení příspěvků do osobních nákladů zaměstnavatelům, kteří zaměstnají účastníky projektu a to po dobu 1 roku ve výši max.14 000,- Kč/měs. Celkový rozpočet projektu je plánován ve výši 36 849 836,- Kč.

Projekt „**Nový směr**“ je určený pro uchazeče, kteří jsou evidováni na ÚP déle než 6 měsíců a spadají do § 33 Zákona o zaměstnanosti. Pro klienty je určeno 39 druhů rekvalifikačních kurzů. Dodavatelem rekvalifikačních kurzů a poradenských služeb se stala firma EUROBEST s.r.o., Třebíč. Kromě poradenských a rekvalifikačních služeb mohou účastníci využít čerpání přímé podpory. Dle účasti v aktivitách projektu je klientům poskytována přímá podpora – jízdné, hlídání dětí předškolního věku, občerstvení pro účastníky motivačního kurzu, potvrzení zdravotní způsobilosti před nástupem do rekvalifikace a popř. ubytování při rekvalifikaci. Za celý kraj Vysočina do projektu vstoupilo 463 klientů, motivační kurz úspěšně absolvovalo 237 klientů, do rekvalifikačních kurzů bylo zařazeno 166 osob. Na dotované pracovní místo v rámci příspěvků z projektu nastoupilo 15 osob. Součástí rozpočtu projektu je i vyplácení příspěvků do osobních nákladů zaměstnavatelům, kteří zaměstnají účastníky projektu a to po dobu 1 roku ve výši max. 16 000,- Kč/měs. Celkový rozpočet projektu je plánován ve výši 34 365 056,- Kč.

Projekt „**Řemeslo jako šance**“ je určený pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Aktivitami projektu může projít až 250 klientů. Pro klienty je určeno 11 rekvalifikačních kurzů s praxí. Dodavatelem rekvalifikačních a poradenských

služeb se stala firma bit cz training, s.r.o. První výběry klientů do projektu začaly v lednu 2010. Klienti absolvují motivační kurz, poté si vyberou jeden z nabízených řemeslných rekvalifikačních kurzů s praxí. Po dobu motivačních a rekvalifikačních kurzů bude klientům hrazena přímá podpora ve výši vynaložených nákladů. Přímá podpora je pomoc pro účastníky programu a slouží k usnadnění jejich činnosti na projektu a k podpoře získání jejich pracovních zkušeností. Přímá podpora zahrnuje příspěvky na hlídání dětí a osoby blízké, proplácení příspěvku na dopravu, proplácení příspěvku na ubytování, proplácení výdajů vynaložených na občerstvení účastníků motivačního kurzu, potvrzení o zdravotní způsobilosti před nástupem na rekvalifikaci. V tomto projektu se nepočítá s vyplácením příspěvků do osobních nákladů zaměstnavatelům.

Celkový rozpočet projektu je plánován ve výši 25 232 454,- Kč.
Realizace výše zmíněných projektů probíhá bez problémů.

Projekt „**RESTART - Vysočina**“ je určený pro cca 1000 klientů, kteří spadají do cílové skupiny zaměstnanců podniků působících v oborech a odvětvích, které procházejí strukturálními změnami a jejich zaměstnanci jsou ohroženi nezaměstnaností. Klíčové aktivity projektu zahrnují několik druhů školení, psychologická poradenství a poradenství pro zprostředkování zaměstnání, rekvalifikační kurzy (3 druhy rekvalifikací), přímou podporu pro klienty projektu a vyplácení příspěvků do mzdových nákladů zaměstnavatelům pouze po dobu, kterou klienti stráví na školení nebo v rekvalifikačních kurzech.

Celkový rozpočet projektu je plánován ve výši 66 509 800,- Kč.

Zkušenosti s realizací tohoto projektu zatím ÚP nemají, protože do konce roku 2009 neproběhl výběr dodavatele formou veřejné zakázky (výběrové řízení se uskuteční v první polovině roku 2010).

Projekt „**Vzdělávejte se!**“ je národní individuální projekt, v oblasti podpory 1.1, řešený z úrovně MPSV a z úrovně úřadů práce. Je zaměřen na zaměstnavatele, kteří v důsledku celosvětové finanční krize a hospodářské recese museli nebo budou muset omezit výrobu ve svých provozech, a jejich zaměstnance. V rámci projektu mohou zaměstnavatelé získat finanční prostředky na realizaci vzdělávacích kurzů pro své zaměstnance, kteří byli a jsou ohroženi negativními důsledky organizačních změn v podniku v důsledku krize.

První etapa (programové období OP RLZ) byla ukončena 30.6.2009. Druhá etapa (programové období 2008 - 2013 OP LZZ) byla spuštěna od 1.7.2009. Zájem o tento projekt ze strany zaměstnavatelů byl od samého startu projektu značný a stále trvá.

V.4 Opatření související s hospodářskou krizí

Celosvětová hospodářská krize plnou silou zasáhla českou ekonomiku a značně ovlivnila vývoj na našem regionálním trhu práce. Nezaměstnanost rostla v průběhu celého analyzovaného roku, a to v celém kraji Vysočina.

V souvislosti s celosvětovou hospodářskou krizí a v souladu s vládními plány na její řešení v podmínkách ČR přistoupilo MPSV v rámci programů ESF k vyhlášení mimořádných výzev a k zahájení nových projektů, zaměřených na zvyšování adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků prostřednictvím prohlubování odborných znalostí, dovedností a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů.

Mezi další opatření můžeme zařadit i již schválený projekt „Restart“ s celokrajskou působností. Hlavním cílem projektu je pomoc zaměstnancům, kteří jsou ve výpovědní lhůtě. V rámci realizace projektu budou mít tito zaměstnanci jedinečnou příležitost rychlé reintegrace na trhu práce. Projekt je inovativní zaměřením na cílovou skupinu a snahou urychlit nalezení pracovního uplatnění u nového zaměstnavatele. V rámci projektu bude realizován ucelený mix aktivit, které komplexně provedou účastníky projektu od počátečního poradenství, přes vzdělávací aktivity až k rekvalifikaci. Všechny vzdělávací aktivity jsou zaměřené na zlepšení orientace na trhu práce.

V neposlední řadě chceme využít možností, které nabízí projekt „Rozvoj služeb a spolupráce ÚP se zaměstnavateli v měnících se podmínkách na trhu práce“ (SeZam), a to hlavně jeho část, určenou pro pravidelný a důkladný monitoring zaměstnavatelů ve všech regionech okresu, to znamená osobními schůzkami zdokonalit vzájemnou spolupráci se zaměstnavateli a tím podrobněji mapovat situaci na trhu práce v kraji Vysočina.

Mezi další aktivity, které bychom mohli zařadit v rámci činností úřadů práce v roce 2009 mezi protikrizová opatření na trhu práce, by mohla být aplikace poradenské činnosti prostřednictvím skupinových poradenských programů Job club. Deprimující situace společně s neutěšenými pracovními vyhlídkami znamená pro klienty úřadu práce značnou zátěž a motivování a podporování psychiky prostřednictvím skupinové dynamiky, je velmi vhodným psychologickým nástrojem, který pomáhá klientům úřadů práce vyrovnat se s náročnou psychickou situací, zapříčiněnou dočasnou ztrátou zaměstnání a s ní souvisejícími problémy. Společně s těmito poradenskými programy byly uplatňovány vhodné rekvalifikační kurzy podle osobních dispozic konkrétních klientů. Cílem bylo nejen doplnění vhodné kvalifikace, ale rovněž udržování pracovních návyků a návrat k psychickému klidu zainteresovaných uchazečů úřadů práce.

VI. PROGNOZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ

VI.1 Předpokládaný vývoj trhu práce ve Vašem kraji, včetně celorepublikových a místních faktorů, které ho ovlivňují

Některé trendy, které v průběhu roku 2008 ovlivňovaly trh práce v kraji Vysočina, měly obecnou platnost i v předešlých letech a budou ji mít zřejmě i nadále. Stále se zřejmě bude například zvyšovat cena dopravného a budou se upravovat jízdní řády podle komerčního využívání jednotlivých tratí či komunikací, což přispěje místně sice ke zlepšení stavu dopravní obslužnosti, ale většina změn povede na základě dřívějších zkušeností globálně ke zhoršení současného stavu. Stále budou silnější a slabší regiony a je otázkou, jestli někdy v budoucnosti vůbec dojde alespoň k částečnému narovnání podmínek na trhu práce v obou typech oblastí.

Většina problémových mikroregionů, je původně zaměřena především na zemědělství a turistiku. Ve většině případů se totiž jedná o zemědělské oblasti s méně příznivými výrobními podmínkami, ležícími mimo hlavní dopravní (jak autobusové, tak železniční) spojení. Proto je do těchto míst malý příliv podnikatelských subjektů a tím i málo vznikajících pracovních příležitostí (Jemnicko, Telečsko, apod.). Z důvodu absence průmyslu zde bývá současně i málo zaměstnavatelů z jiných oborů a to v době útlumu zemědělství v těchto lokalitách znamená trvalý nedostatek pracovních příležitostí. Problémem mnoha dalších oblastí zůstává trvale špatné dopravní spojení, komplikující dojíždění za prací. Na jihu kraje, převážně v jihozápadní části okresu Třebíč je situace dále ještě stále komplikována

přetrvávajícími důsledky dřívější izolace pohraničí. Dalšími faktory, které negativně ovlivňují zaměstnanost v některých z těchto regionů, je nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva (vyšší podíl osob se základním vzděláním), samotná demografická skladba obyvatelstva (převládají starší obyvatelé) a například i vyšší podíl osob se změněnou pracovní schopností.

Ovšem v současné době největší roli na trhu práce v kraji Vysočina hrají důsledky probíhající světové hospodářsko ekonomické krize. Během necelého roku (cca od září roku 2008 a v I. pololetí 2009) byl na Havlíčkobrodsku z větší části zlikvidován sklářský průmysl a v oblastech zaměřených na automobilový průmysl nezaměstnanost vlivem rychle probíhajícího a nevladatelného útlumu tohoto odvětví prudce stoupla nad únosnou hranici (byly zasaženy téměř všechny průmyslové oblasti kraje Vysočina). Souběžně došlo k hospodářskému útlumu i ve firmách a potažmo i v odvětvích, které byly na automobilový průmysl úzce navázány. Situace je dnes o to složitější, že v těchto oblastech také dramaticky klesla nabídka volných pracovních míst, takže přestože úřady práci zajišťují například rozsáhlou nabídku rekvalifikačních kurzů včetně projektů stejného zaměření v rámci ESF, dosud tyto aktivity nezaznamenaly adekvátní účinky, projevující se viditelným poklesem nezaměstnanosti v kraji Vysočina.

Obecně se tedy dá říci, že v kraji Vysočina měly v roce 2009 ekonomické problémy nejen sklárny (zde se již začínaly naopak objevovat náznaky zlepšení situace) a firmy, zabývající se automobilovým průmyslem, tedy ty, které na zvyšování současné nezaměstnanosti v kraji Vysočina mají rozhodující podíl, ale i textilky, papírny, dopravci, firmy podnikající v potravinářství, ve službách, v zemědělství a lesnictví a v dalších oborech. Hlavní příčinou tohoto stavu byla skutečnost, že firmy neustále přicházejí o zakázky, a to jak na úrovni České republiky, tak (hlavně) i ze zahraničí (Německa, Rakouska, Itálie a dalších zemí).

Z výše uvedeného vyplývá, že nejen že současný trend nárůstu nezaměstnanosti bude i nadále minimálně v první polovině roku 2010 pokračovat, ale také že v současné době nejsme schopni odhadnout jak celkový dopad krize na nezaměstnanost v našem kraji, tak ani výhledově dobu jejího trvání, to znamená přechod k trvalému zlepšení současné krizové situace.

VI.2 Dvě varianty možného vývoje nezaměstnanosti

Tabulka 6 - Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v dalším období

očekávaný stav k	mírnější varianta			pesimističtější varianta		
	počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	MN v %	počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	MN v %
30.06.2010	28 950	28 200	10,0	25 970	31 200	11,1
31.12.2010	30 400	29 700	10,5	33 375	32 525	11,6

VII. DOPORUČENÍ

Doporučení úřadům práce v kraji Vysočina:

- aktivněji vyhledávat možnosti uplatnění se na trhu práce pro rizikové skupiny uchazečů za pomoci nástrojů APZ a projektů ESF
- lépe a účelněji využívat jednotlivé nástroje APZ v rámci ESF
- s větším důrazem prosazovat u zaměstnavatelů vytváření vhodných pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání a občany se ZP
- aktivně vyhledávat subjekty s předpokládaným uvolňováním pracovníků a následně zjišťovat dopad na nezaměstnanost v postižené oblasti za účelem jeho potlačení
- pravidelná aktualizace monitoringu zaměstnavatelů ve spolupráci se zaměstnavateli a příslušnými orgány státní správy
- aktivní spolupráce mezi jednotlivými úřady práce v kraji Vysočina a krajem Vysočina při vytváření možností pro využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie za účelem snižování nezaměstnanosti v kraji Vysočina

Doporučení vůči SSZ MPSV ČR:

- odstranit trvale přetrvávající zákonné bariéry v poskytování vzájemné informovanosti mezi orgány státní správy, provázanými datovými informacemi s úřady práce
- pokračovat ve sjednocování, lepší propojenosti a vzájemné přístupnosti databází mezi orgány státní správy formou legislativních kroků, zejména s OSSZ, finančními úřady a sociálními odbory obcí s rozšířenou působností z důvodu lepší kontrolovatelnosti čerpání sociálních dávek a dotací
- zajistit odpovídající aktualizaci právního prostředí v požadavcích, vedených směrem k úřadům práce (např. přes platnost nové legislativy vyžadovat stávající rozdělení zaměstnanosti za situace, kdy od 1.1.2009 OSSZ nerozlišuje malé a velké organizace, protože byl odstraněn významný zdroj informací pro tyto analýzy: došlo k legislativní úpravě zákona č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění)
- zakotvit právní odpovědnost zadavatelů obchodních smluv za nelegální zaměstnávání cizinců dodavatelské firmy
- zajištění koncepce návaznosti a vzájemné provázanosti aktivit APZ a plánovaných projektů v rámci čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu.

Vypracoval:

Literák Pavel, BA, Úřad práce v Jihlavě
E-mail: pavel.literak@ji.mpsv.cz
Tel.: 567 128 192